

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

66. An si quis, cum teneatur ieunare in pane, & aqua, non possit nisi sumendo parum vini, aut obsonii, sit adstrictus tali ieunio? Et an vovens recitare septem Psalmos Pœnitentiales si non potest ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Religionis austeritates censetur cause iustae declaracionis magis quam alius subesse; & quamvis aliquo modo valeat, & ad ieiunandum potens videtur tenetur tamen naturam fouere alimentis, ne tota simul deficiat, cum iam sit in aetatis ordinaria occasu, & declinat, vt potest in vltima decade, qua indiget cibo ad naturae deficientis fomentum, & conseruationem, ad quam iure naturae obligatur. Dispensatio itaque in puto metrae gratia est, in sene est declaratio necessitatis ad naturae fomentum, ne deficiat.] Hucusque Marchant. cui adde sapientissimum Caramuelem in Regal. S. Benedicti, disput. 128. n. 1613.

3. Vnde, non obstante communi Doctorum sententia, quam in par. 1. tr. 9. resol. 16. adduxi, puto probabiliter cum Marchant. Regulares sexagenarios non tenent ad seruanda ieiunia Regulae. Et hanc sententiam esse probabilem, docet etiam, me citato, doctissimus Norbona in Annalibus inris an. 60. q. 2. n. 8. vide etiam Elcobar in Theol. mor. tract. 1. exam. 13. c. 3. n. 104. & me citato Pellizzarum in Man. Regul. tom. 1. tr. 5. c. 5. n. 31. qui etiam contra Marchant. vbi supra, tenet, Regulares ante annum 21. aetatis expletum, non tenent ad ieiunia propriae Regulae, quod est valde notandum: & aliter ita sensisse doctos recentiores a se consultos. Factum haec probabile esse, sed communis sententia est in contrarium.

4. Et idem non desinat hic apponere verba Patris Lenardi à Murcia in qq. Regul. cap. 2. super cap. 3. Regulae D. Francisci, q. 2. n. 19 sic, me citato all. rentis. [Otrois Doctores tienn, que los viejos de sesenta años, que tienen fuerças y estan sanos, estan obligados a ayunar y que regularmente hablando hasta los sesenta años, no les escusa al ayuno ni estan libres de su precepto, por la necesidad de la viejez, y ni aun entonces, si tienen suficientes fuerças y estan sanos. Y la razon es, porque à los viejos les escusa la viejez del ayuno, porque ella, por si es enfermidad, y porque trae con siigo gran necesidad, y flaqueza; esta escusa en los viejos sanos, y fuertes; luego no les escusa el ayuno. Esta segunda sententia, absolutamente hablando, para todos los viejos de sesenta años, aunque no estan obligados al ayuno por voto, sino solo por Precepto de la Iglesia, parece algo rigurosa; pero para los que estan obligados por voto, como los Religiosos, y que estan fuertes, y sanos, es muy fundada: porque si los moços, que no han cumplido veinte y vn años, aunque tengan necesidad de crecer, y para ello demas frecuente manjar, comunemente les obligan todos al ayuno, quando ellos se obligaron por voto à el, porque aunque tenían derecho à no ayunar, y à creerle, renunciaron por el voto, y lo pudieron muy bien hazer, y por el conseqüente quedaron obligados à ayunar; luego aunque los viejos de sesenta años tuuiesen derecho à reparar la naturalza; no ayunando, por auer renunciado esse derecho, por el voto les obliga el ayuno.] Ita ille.

5. Sed, si aliquis Regularis professus sexagenarius frangeret ieiunia suae Regulae, ego non auderem de peccato mortali damnare, itante probabilitate contrariae sententiae. Nota hic obiter mihi in tract. de ieiunio, res. 1. q. 2. non displicuisse sententiam aliquorum asserentium, non peccare contra praecipium ieiunij, qui assument laborem incompatibilem cum ieiunio, ad hunc finem, vt non ieiunet, vt v. g. ludum pile venationem, &c. Et hanc sententiam me citato, docet Pasqualigus in Praxi dec. 320. Sed nunc hanc sententiam, ego non admitto, & contrariae adhaereo, per ea, quae docet Bossius in discept. mor. discept. 4. per totam. An verò supra dicta sententia sit admittenda, quando labor ille non assumetur in finem, vt quis non ieiunet: negatiue respondet Bossius vbi supra, sed affirmatiue ex Medina,

& Ledesma Dominicanis respondet nonissime Ioan. Henriquez in questionibus praedictis, sect. 16. q. 29. per tot. cui adde Doctores, quos citat, & sequitur, me etiam citato, Pasqualigus vbi supra, dec. 319. Vide etiam Villalobos in Summa, tom. 1. tractat. 23. diff. 4. num. 11.

RESOL. LXV.

An qui fecit votum de ieiunando tali die in pane, & aqua toties peccabit mortaliter, quoties biberit vinum? Et an si promiserit se in illa die nihil manducaturum nisi panem, & aquam, tunc quoties biberit vinum peccet mortaliter? Et an ita vouens frangat ieiunium, si cereuisiam bibat? Ex p. 1. tr. 9. Res. 4.

§. 1. Respondeo talem, si biberet vinum, peccare mortaliter: at eo bibito in ea quantitate notabili, vt frangat ieiunium, non est amplius peccatum id bibere. Attamen, si promiserit, se illa die nihil manducaturum, nisi panem, & aquam; tunc, quoties biberet vinum, peccaret mortaliter: quia toties frangeret votum negatiuum: & ita Sanchez in sum. tom. 1. lib. 4. c. 11. num. 45. & post illum Portiel. in addit. ad dubia regul. verb. ieiun. num. 4. Sed Bartholom. à S. Faustino in thes. Relig. lib. 1. q. 141. notauit, ita vouentem non frangere ieiunium, si cereuisiam biberet: quia verum vinum non est.

Quamuis non plene suffraget hac prima diff. lego tamen in t. 8. tr. 4. Res. 9. signanter in sum. & pro secunda diff. vide ibi, Res. 74. §. 1.

RESOL. LXVI.

An si quis, cum teneatur ieiunare in pane, & aqua, non possit nisi sumendo parum vini, aut obsonij sic adstrictus tali ieiunio? Et an vouens recitare septem Psalmos Penitentiales, si non potest integros recitare, teneatur ad partem? Vel in tali casu an teneatur ita vouens, si sciret tantum unum Psalmum ex septem Penitentialibus illum septem vicibus recitare? Ex part. 3. tract. 5. & Misc. 1. Resol. 61.

§. 1. Affirmatiue respondet Sancius in selectis, disp. 5. num. 13. vbi ita ait: Si alicui sub poenitentia esset indictum vno die in pane, & aqua ieiunare, neque taliter posset, non etiam teneretur ieiunare modo consueto Ecclesiae, cum illud ieiunium, vt quid indiuiduum praecipitur. Sed tamen si posset ieiunium conficere sumendo parum vini, aut modicum quid obsonij, ad ieiunium fore deuinctum arbitror, cum per talem sumptionem vini, & obsonij non dissoluatur ieiunium in pane, & aqua.

Sup. hac poenitentia in tom. 1. tr. 6. Res. 9. §. vlt. cursum, ad lin. 4. vers. Item.

2. Sed si illud modicum obsonij, & vini reducat ad paruitatem materiae, quam etiam in die ieiunij in comestionem carnis concedimus, cum Tannero in 2. 2. D. Thom. disput. 3. quest. 1. dub. 5. num. 93. veram puto Sancij opinionem; sed si parum illud obsonij, aut vini superet materiae paruitatem, puto contra Sancium, aliquid in tali casu non teneri ad sic ieiunandum; quia non esset ieiunium in pane, & aqua, ad quod teneretur, & cum non possit, ab illo excusatur, & ad nihil aliud teneretur.

3. Hinc etiam contra dictum Sancium, num. 6. puto, vouentem recitare septem Psalmos Penitentiales, non potentem integros recitare, per ea, quae tenent ad partem, eo quod materia indiuidua sit, & ita docet Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. c. 19. num. 4. Nec in tali casu teneretur ita vouens, si sciret tantum unum Psalmum ex septem poenitentialibus, illum septem vicibus recitare,

N A E
N I A
L. IV. V
III

tare, præsertim si Psalmus septies recitandus esset ex maioribus, quia ita votens, vovit tantum septem Psalmos penitentiales, & si illos non possit recitare, ad nihil aliud tenetur, quiddam in contrarium asserat Sancius *vbi supra*, imponens onus ubi non adest, sed tu tene nostram sententiam.

RESOL. LXVII.

An parvulis ante septennium liceat ministrare carnes in die ieiunij?

Et quid de Paganis, & perpetuo amentibus?

Et quid est dicendum de pueris ante septennium, ubi adest consuetudo in contrarium?

Sed quid est sentiendum, si pueri ante septennium doli capaces sint? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 42.

Sup. conten-
to in hoc &
§. in Ref.
seq. & pro
parte in r. 1.
tr. 3. Ref. 47.
§. 1. ad med.
& vers. Sed
iste author.
&c.

§. 1. **P**RO negatiua sententia Syluius in 2. 2. D. Thom. *quest. 147. art. 4.* adducit Paludanum, & Toletum: sed ipse, ait, quod ubi adest consuetudo, quod tales cibi parvulis præbeantur, licet præbere.

2. Sed absolutè affirmatiuam sententiam sustinendam esse puto cum Tannero in 2. 2. *disp. 3. q. 3. dub. 5. n. 99.* Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 23. dub. 4. num. 4.* Azorio *tom. 1. lib. 7. c. 17. quest. 3.* Gomez in *Bull. Cruc. claus. 7. n. 16. & 17.* Emmanuele Sa *verb. ieiunium, n. 17.* Sanchez in *sum. tom. 1. lib. 1. c. 12. n. 9.* & aliis communiter. Vnde contra Syluium *vbi supra* Corduba in *sum. q. 60.* & Lopes *p. 2. instr. cap. 212.* dicendum est, hoc etiam esse licitum in locis, ubi adest consuetudo in contrarium: nam, cum paruuli ante septennium non ligentur legibus, à fortiori neque tenentur abstinere à carnibus ratione consuetudinis, quæ est lex non scripta. Et ita docet Sanchez *vbi supra* & Sanc. in *Select. disp. 41. n. 31.* Vbi etiam plus addit, quod quamuis ante septennium puer doli capax sit, nullo præcepto positivo obligatur, cum leges positivæ iuris ante illam ætatem, in qua communiter lumen rationis oriri est solitum, non intendat obligare, & per accidens in vno vel alio pueri rationis usus acceleratur. Vnde, secundum Sancium, in tali casu puer non tenetur abstinere à carnibus, & licitum erit eis illas ministrare. Sed contrarium docet Villalobos in *sum. tom. 1. tr. 23. dub. 8. n. 7.* & alij.

Sup. hoc plus
latè, & etiam
amplè, in
Ref. 1. not.
præteritæ, &
lege eam per
tor. & in Ref.
2. in eodem
§. prop. fin.
&c.

3. Quoad Paganos verò fas erit ministrare illis carnes in diebus ieiuniorum: quia nulla lege ecclesiastica obligantur. Et ita etiam docet Sanc. *vbi supra* numero 29. qui citat Sanchez, Suarez, & Azorium: secus & in tom. 7. verò dicendum erit de perpetuo amentibus, cum ipsi sub ecclesiasticis legibus comprehendantur. Sed contra Sancium ego puto cum Sanchez *num. 16.* & Fagundez *præcept. 4. lib. 1. c. 8. n. 8.* licitum esse ministrare carnes, etiam perpetuo amentibus, rationes huius sententiæ adducit Sanchez.

Sup. contèto
in hoc §. vi.
in to. 1. tr. 3.
Ref. 47. con-
firm in §. vi.
& in tom. 7.
tr. 8. Ref. 48.
§. vi. prop.
fio. & pro
parte in Ref.
49.

RESOL. LXVIII.

An pueris habentibus usum rationis ante septennium liceat ministrare carnes, oua, & lacticia in diebus ieiunij, & prohibitis ab Ecclesia?

Et quo tempore supra dicti pueri teneantur Ecclesiasticis legibus, & signanter confessionis &c?

Et an puer, cui ante septennium acceleratus est usus rationis, si occidat aliquem, incurrat irregularitatem?

Et eiusdem docetur impuberes non incurere irregularitatem. Ex part. 11. tractatu 2. & Miscel. 2. Resolutione 56.

§. 1. **N**ominatim contra me ad propositam questionem negatiuè respondet Leander de præcept. *Eccles. tract. 5. disp. 2. quest. 42.* Putat enim legem abstinendi à carnibus, & lacticiis, obligare pueros statim ac vsum rationis obtinuerint, siue id illis contingat ante, vel post septennium. Ratio est, quia vsum rationis in quacumque contingat ætate, faciunt pueros capaces culpæ: ergo & obligationis per legem, nisi alia materia legis, aut intentio Legislatoris, aut consuetudo aliter declaret. Hanc etiam sententiam tenet Merolla *tom. 2. disput. 4. cap. 3. dub. 38. num. 451.* & alij penes ipsos, quibus addenouissimè Patrem Mendo in *Bull. Cruc. disp. 18. n. 3. & 77.* & *Appen. disp. 2. c. 15. n. 82.* docentem, pueros si eis acceleretur vsum rationis ante septennium, non posse edere oua & lacticia abique Bulla Cruciatæ.

2. Sed licet hæc opinio sit satis probabilis, ego tamen non recedo ab affirmatiua, & ita me citato docet Ioannes Henriquez in *qq. Pract. sect. 16. quest. 19. n. 47.* ubi sic ait: Opiniones de algunos Doctores, que si antes de cumplir siete años tuieren los niños vfo de razon, no pueden comer carne en los dias prohibidos, pero fino tuieren vfo de razon la podran comr hasta que cumplan los siete años. Esta opinion es de Manuel Rodriguez, y Villalobos.]

3. Pero mas prouable es que de ninguna manera estan obligados los niños à esta ley, hasta que complan los siete años de edad. Esta opinion es de Diana, el qual aduertte que es tan verdadero, que aunque sea costumbre en contrario, pueden leguramente los niños comer carne no teniendo siete años; porque si ninguna ley, ni precepto expreso obliga antes de auer cumplido siete años, menos obligatà el precepto de costumbre.] Ita ille, cui adde etiam me citato Martimum de San Ioseph in *Mon. Confes. tom. 1. lib. 2. tract. 3. de Ieiunio n. 4.* Qui loquens de pueris sic ait: [Y aunque conste, que antes del septennio se les accelero el vfo de la razon, se les puede dar carne, y manjars prohibidos, porque antes de los siete años no les obliga ninguna ley Ecclesiastica. Et ad ea que frequentet accidunt leges adaptentur spretis casibus raro contingentibus, l. nam ad ea ff. de legib. Ita Martinus.]

4. Et ex Societate Iesu huic sententiæ etiam adheret doctus Pater Antonius Escobar in *Theol. mor. tract. 5. exam. 1. 3. pr. 4. cap. 3. n. 52.* Et hanc sententiam tanquam probabilem admittit etiam Pater Bardi in *Bull. Cruc. part. 2. tract. 3. cap. 4. sect. 5. numero 10.* loquens contra Mendo de ouis & lacticiis. Et hanc sententiam probabilem esse potant ipsimet aduersarij vt Merolla *vbi supra*. Imò magis generaliter loquens Escobar à Corro de *utroque foro, art. 6. num. 34.* sic ait: Limita quarto in minore non comote mentis, qui legibus non legitur, l. Impuberes 21. de furtis, l. 1. §. Impuberes 31. ad Syllan. l. Infans 12. de Sicariis Clem. 1. vbi DD. de homicid. Amplia dictam quartam limitationem vt procedat quamuis constet ante septennium vsum habere rationis, quia raro hoc contingit, & leges ad ea, que frequentius accidunt tantum adaptantur, l. nam ad ea, de legib. Ita Escobar.]

5. Et tandem hanc sententiam ex Dominicanorum familia latè firmat Magister Marcus Serra in *par. 2. tomo 2. quest. 96. art. 1.* ubi hæc asserit: Pueri non tenentur legibus humanis cum primum rationis vsum habent, sed quando perueniunt ad annos, in quibus communiter lumen rationis oriri solet, & pueri vsum rationis habent vt in pluribus. Cuius rationem assignat Sanctus Antoninus 2. part. iii. 9. cap. 8. §. 1. Nam leges adaptantur secundum ea que in pluribus accidunt. Sicque non intendunt obligare ante illud tempus, in quo communiter lumen rationis oriri solet. Vnde si ante illud tempus in aliquo puero vsum ratio-